T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ
ESAS NO : 2014 / 673
KARAR NO : 2014 / 735
KARAR TR : 14.7.2014

ÖZET : Uluslararası taşımacılık işi ile uğraşan davacılar murisinden, yük taşımak amacı ile Irak'a geçiş yaptığı 31.07.2007 tarihinden beri haber alınamaması ve bu nedenle gaipliğine karar verilmesi sonrasında, davacılar tarafından davalı idareye 4925 sayılı Kanunun 33. maddesi gereğince yapılan başvurunun reddi üzerine, söz konusu maddede düzenlenen tazminatın davalıdan tahsiline karar verilmesi istemi ile açılan davanın, İDARİ YARGI YERİNDE, çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacılar : 1-M.T.
2-S.T.
Kendi Adına Asaleten Küçük Çocukları
3-K.T.
4-A.T.
5-R.T.
6-A.T.
7-F.T.
8-S.T.
9-F.T.
Vekili : Av.S.U.
Davalı : Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı
Vekili : Av. A.Ç.

O L A Y : Davacılar vekili dava dilekçesinde özetle; davacıların murisi İ.T.'un tır şoförü olduğunu, 31.07.2007 tarihinde 33 EF 504 plakalı çekici araç ve 33 E 4743 plakalı römorkla Irak'a yük taşıdığını, 31.07.2007 tarihinde Irak'a geçiş yaptığını ve bir daha kendisinden haber alınamadığını, bunun üzerine Akçakale Asliye Hukuk Mahkemesi'nde murisin gaipliğinin tespiti amacı ile dava açıldığını ve mahkemenin 07.09.2011 gün ve 2008/188 Esas, 2011/257 Karar sayılı kararı ile İ.T.'un gaipliğine karar verildiğini, bu karar ile davalı kuruma müracaat edildiğini ve Karayolları Taşıma Kanunu'nun 33. maddesinde; Ulaştırma Bakanı'nın; Bakanlıkça belirlenen usûl ve esaslar dahilinde kanunda belirtilen gelirlerden savaş, iç savaş, terör, kargaşa ve benzeri olağanüstü koşullara sahip ülkelerde uluslararası taşıma yaparken saldırıya uğrayıp hayatını kaybeden şoför ve beraberindeki Türk vatandaşlarının varislerine 40.000 Yeni Türk Lirası'na kadar ödeme yaptırmaya yetkili olduğunun düzenlendiğini, bu düzenleme gereğince davalı idareye yapılan müracaatın 14.06.2012 tarihli yazı cevabı ile reddedildiğini, bu işlemin hukuka aykırı olduğunu belirterek; fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydı ile 1000.00 TL tazminatın faizi ile birlikte davalıdan alınarak davacılara verilmesi istemi ile adli yargı yerine dava açmıştır.

Davalı Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı vekili süresi içerisinde verdiği cevap dilekçesinde özetle; davaya konu talebin kanun gereği tazminat değil, davacının söz konusu yardımın sağlanması talebi olduğunu ve şartlarını taşımayan talebin reddine ilişkin işleme dayalı olarak açılan davanın idari yargıda çözümlenmesi gerektiğini belirterek; görev itirazında bulunmuştur.

Ankara 11. Asliye Hukuk Mahkemesi; 10.12.2013 gün ve 2013/169 Esas sayılı kararı ile; 4925 sayılı Yasa'nın yol göstermesi sonucu, davaya 2918 sayılı Yasa'nın 110. maddesi gereğince adli yargıda bakılması gerektiğini belirterek; görev itirazının reddine karar vermiştir.

Davalı Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı vekilinin idari yargı yararına olumlu görev uyuşmazlığı çıkartılması yolunda süresi içinde verdiği dilekçesi üzerine dava dosyasının onaylı bir örneği Danıştay Başsavcılığı'na gönderilmiştir.

Danıştay Başsavcısı; 12.03.2014 gün ve 2014/88 sayılı kararında aynen; "4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanununun "Ücretler" başlıklı 33. maddesinin beşinci fıkrasında "Ulaştırma Bakanı; Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslar dahilinde, söz konusu gelirlerden;

1- Savaş, iç savaş, terör, kargaşa ve benzeri olağanüstü koşullara sahip ülkelerde uluslararası taşıma yaparken saldırıya uğrayıp hayatını kaybeden şoför ve beraberindeki Türk vatandaşlarının varislerine 40.000 Türk Lirası'na kadar, ödeme yaptırmaya yetkilidir." hükmü yer almaktadır.

Dosyanın incelenmesinden; davacılar tarafından, şoförlük yapan murislerinin kendisine ait araçla 2007 yılında Irak'a eşya götürdüğü ve bir daha geri dönmediği, 2011 yılında Akçakale Asliye Hukuk Mahkemesi kararıyla gaipliğine karar verildiğinden bahisle Karayolu Taşıma Kanununun 33. maddesinin beşinci fıkrası uyarınca taraflarına 40.000 ödeme yapılması istemiyle Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığına başvuruda bulunulduğu, yapmış oldukları başvurunun reddi üzerine adli yargı yerinde, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak üzere 1.000 TL tazminata hükmedilmesi istemiyle adı geçen Bakanlığa karşı tazminat davası açtıkları anlaşılmaktadır.

Anayasanın 125. maddesinde, idarenin, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu belirtilmiş, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde de, idari eylem ve işlemlerden dolayı hakları muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları, görüm ve çözümü idari Yargının görev alanına giren idari dava türleri arasında gösterilmiştir.

Bu anayasal ve yasal düzenlemelere göre, yargı yerlerinde tazminat istemiyle açılacak bir davanın İdari Yargı'nın görev alanına girebilmesi için; zararın doğması halı dışında, ortada, öncelikle, bu zararı doğuran idari bir işlem veya eylemin bulunması, zararla bu işlem ya da eylem arasında illiyet bağının kurulabilmesi gereklidir.

Bir idari işlem ya da eylemin varlığı ise, kamu hizmeti yürütümü amacıyla, kamu gücü kullanılarak bir kamu idaresi tarafından yapılmış bir faaliyetin bulunmasına bağlıdır.

İdare işleviyle ilgili ve tek taraflı irade beyanına dayalı olarak hukuki sonuç doğuran tasarruflar olarak tanımlanan idari işlemler, kural olarak idare makamlarınca tesis edilmektedir.

Bu durumda, davacıların Karayolu Taşıma Kanununun ilgili maddesi uyarınca taraflarına 40.000 TL ödeme yapılmasını istemi ile yapmış oldukları başvurunun reddi üzerine açmış oldukları tazminat davası, idari işlem nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen zararın tazminine ilişkin bulunduğundan görüm ve çözümü idari yargı yerine ait bulunmaktadır." şeklindeki gerekçesi ile 2247 sayılı Yasa'nın 10'uncu maddesi uyarınca, olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına ve dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Serdar ÖZGÜLDÜR'ün Başkanlığında, Üyeler: Eyüp Sabri BAYDAR, Ali ÇOLAK, Nurdane TOPUZ, Alaittin Ali ÖĞÜŞ, Ayhan AKARSU, Mehmet AKBULUT 'un katılımlarıyla yapılan 14.7.2014 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Başvuru yazısı ve dava dosyası örneği üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, davalı Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı vekilinin anılan Yasanın 10/2 maddesinde öngörülen yönteme uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve dahi 12/1. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine Danıştay Başsavcısı'nca, davalı Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı bakımından 10.maddede öngörülen biçimde, olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Birgül YİĞİT'in, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Mehmet BAYHAN ve Danıştay Savcısı Mehmet Ali GÜMÜŞ'ün davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, uluslararası taşımacılık işi ile uğraşan davacılar murisinden, yük taşımak amacı ile Irak'a geçiş yaptığı 31.07.2007 tarihinden beri haber alınamaması ve bu nedenle gaipliğine karar verilmesi sonrasında, davalı idareye 4925 sayılı Kanunun 33. maddesi gereğince yapılan başvurun reddi üzerine, söz konusu maddede düzenlenen tazminatın davalıdan tahsiline karar verilmesi istemi ile açılmıştır.

4925 sayılı Karayolları Taşıma Kanunu'nun 'Amaç' başlıklı1. maddesinde; "Bu Kanunun amacı; karayolu taşımalarını ülke ekonomisinin gerektirdiği şekilde düzenlemek, taşımada düzeni ve güvenliği sağlamak, taşımacı, acente ve taşıma işleri komisyoncuları ile nakliyat ambarı ve kargo işletmeciliği ve benzeri hizmetlerin şartlarını belirlemek, taşıma işlerinde istihdam edilenlerin niteliklerini, haklarını ve sorumluluklarını saptamak, karayolu taşımalarının, diğer taşıma sistemleri ile birlikte ve birbirlerini tamamlayıcı olarak hizmet vermesini ve mevcut imkanların daha yararlı bir şekilde kullanılmasını sağlamaktır." denilmek sureti ile kanunun, ülke ekonomisinin gerektirdiği şekilde karayolu taşımacılığının düzenlenmesi ve karayolunda düzen ve güvenliğin sağlanması amacı ile yapıldığının belirtildiği görülmektedir.

4925 sayılı Karayolları Taşıma Kanunu'nun 'Kapsam başlıklı2. maddesinde; "Bu Kanun kamuya açık karayolunda motorlu taşıtlarla yapılan yolcu ve eşya taşımalarını, taşımacıları, taşıma acentelerini, taşıma işleri komisyoncularını, nakliyat ambarı ve kargo işletmecilerini, taşıma işlerinde çalışanlar ile taşımalarda yararlanılan her türlü taşıt, araç, gereç, yapıları ve benzerlerini kapsar.

Ancak, özel otomobillerle ve bunların römorklarıyla yapılan taşımalar, genel ve katma bütçeli dairelerle, il özel idareleri, belediyeler, üniversiteler ve kamu iktisadi teşebbüslerine ait otomobillerle yapılan taşımalar, Türk Silahlı Kuvvetlerine ait motorlu taşıt ve bunların römorkları ile yapılan taşımalar, lastik tekerlekli traktörlerle çekilen römorklarla yapılan taşımalar bu Kanun hükümlerine tabi değildir.

İl sınırları içerisindeki taşımalar ile yüz kilometreye kadar olan şehirlerarası taşımaların düzenlenmesi il ve ilçe trafik komisyonları ile işbirliği yapılmak suretiyle ilgili valiliklere, belediye sınırları içerisindeki şehiriçi taşımalar belediyelere bu Kanuna göre düzenlenecek yönetmelik esasları dahilinde bırakılabilir.

Uluslararası anlaşmalar ile savaş hali, sıkıyönetim, olağanüstü hal ve doğal afet durumlarında uygulanacak hükümler saklıdır." denilmek sureti ile kanunun uygulama alanı belirlenmiş ve uluslararası

taşımacılık işi ile uğraşan kişilerin kanun dışında olacağına ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

Ek olarak; Türkiye ile Irak arasında, 18.10.1980 tarihinde 8/1980 sayılı Türkiye ve Irak Arasında Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Antlaşması'nın imzalandığı, antlaşma metni incelendiğinde; 4925 sayılı Kanun'un 33.maddesine ilişkin yetki ve görev yönünden ayrıksı bir düzenleme yapılmadığı görülmüştür.

4925 sayılı Karayolları Taşıma Kanunu'nun 'Ücretler' başlıklı33. Maddesinin 5. fıkrasında;" (Ek fıkra: 21/04/2005 - 5335 S.K./21.mad) Ulaştırma Bakanı; Bakanlıkça belirlenen usûl ve esaslar dahilinde, söz konusu gelirlerden;

1) Savaş, iç savaş, terör, kargaşa ve benzeri olağanüstü koşullara sahip ülkelerde uluslararası taşıma yaparken saldırıya uğrayıp hayatını kaybeden şoför ve beraberindeki Türk vatandaşlarının varislerine 40.000 Yeni Türk Lirası'na kadar,

2) Bakanlık, Döner Sermaye İşletmesinin mali imkânları ölçüsünde olmak üzere; ticari yolcu ve eşya taşımalarında kullanılan otobüs, minibüs, kamyonet, traktör, kamyon, tanker ve çekicilerden yaşları ilgili mevzuatın getirdiği yaş sınırının üzerinde olanları devir alabilir, devir alınan taşıtların sahiplerine ve karayolu yatırım projelerine,

Ödeme yaptırmaya yetkilidir." şeklindeki düzenleme ile Ulaştırma Bakanı'na uluslararası alanda taşımacılık yapan kişilerin güvenlik gereği uğradıkları mağduriyetlerin giderilmesi amacı ile tazminat ödenmesine karar verme yetkisi tanınmıştır.

Davaya konu olayda; davacıların murisi İ.T.'un 31.07.2007 günü yük taşımak amacı ile Irak'a geçiş yaptığı ve kendisinden o tarihten itibaren haber alınamadığı, bunun üzerine murisleri tarafından gaipliğine karar verilmesi istemi ile Akçakale Asliye Hukuk Mahkemesi'nde dava açıldığı, Mahkemenin 07.09.2011 gün ve 2008/188 Esas, 2011/257 Karar sayılı kararı ile İ.T.'un gaipliğine karar verdiği, bunun üzerine davacılar tarafından 4925 sayılı Kanun'un 33. maddesinde belirtilen tazminatın ödenmesi istemi ile davalıya müracaat edildiği ancak olumlu cevap alınmadığı ve maddede belirtilen tazminatın davalıdan tahsili istemi ile eldeki davanın açıldığı anlaşılmıştır.

4925 sayılı Kanun'un 33 üncü maddesi, " savaş, iç savaş, terör, kargaşa ve benzeri olağanüstü koşullara sahip ülkelerde uluslar arası taşıma yaparken saldırıya uğrayıp hayatını kaybeden şoför ve beraberindeki Türk vatandaşlarının varislerine, Ulaştırma (yeni teşkilatlanmayla Ulaştırma, Habercilik ve Denizcilik) Bakanı'nın uygun görmesi üzerine, 40.000 Yeni Türk Lirası'na (yeni düzenlemeyle Türk Lirasına) kadar ödeme yapılması" imkanını öngörmektedir. İlgili varislerin başvurusu üzerine, vefat eden kişinin maddede belirtilen şartlar altında vefat edip etmediği, varislerin öngörülen tazminata müstehak olup olmadığı hususları Ulaştırma, Haberleşme ve Denizcilik Bakanlığı'nca incelenip değerlendirilecek ve bu konuda müspet yada menfi bir karar verilecektir. Bu kararın re'sen, tek yanlı ve icrai biçimde tesis edilen bir idari işlem olduğunda kuşku bulunmamaktadır. Bu işlemden kaynaklanan tazminat istemli bir davanın da tam yargı davası mahiyetinde olacağı kuşkusuzdur.

Bu durumda, davacılar tarafından 4925 sayılı Kanun'un 33. maddesi gereğince kendilerine tazminat bağlanmasına ilişkin talebin davalı idarece, gerekli koşulların oluşmadığından bahisle reddi üzerine davacılar tarafından açılan tazminat davasının, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b maddesinde belirtilen; idari işlemler nedeni ile hakları muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davası niteliğinde olduğu; bu nedenle açılan davanın görüm ve çözümünde idari yargının görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Ayrıca her ne kadar; Ankara 11. Asliye Hukuk Mahkemesi, davalı vekilinin görev itirazının reddine ilişkin kararında 4925 sayılı Kanun'un yol göstermesi ile dava konusu olaya 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesinin uygulanması gerektiğini belirterek görev itirazının reddine karar vermiş ise de; 2918 sayılı Yasa'nın 1. maddesinde; "Bu Kanunun amacı, karayollarında, can ve mal güvenliği yönünden trafik düzenini sağlamak ve trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri belirlemektir" şeklindeki düzenleme ve yine 110. maddesinde; " İşleteni veya sahibi Devlet ve diğer kamu kuruluşları olan araçların sebebiyet verdiği zararlara ilişkin olanları dâhil, bu Kanundan doğan sorumluluk davaları, adli yargıda görülür." şeklindeki düzenleme gereğince, 2918 sayılı Kanun'un Türkiye Cumhuriyeti Devleti sınırları dahilinde karayollarında can ve mal güvenliği yönünden trafik düzenini sağlamakla görevli idarenin, bu sorumluluğunu gereği gibi yerine getirmemesinin bir sonucu olarak açılacak davaların adli yargıda görüleceğini düzenlediği, dolayısıyla Türkiye Cumhuriyeti Devleti karayolu sınırlarında gerçekleşmeyen muhtemel bir güvenlik ihlali nedeni ile meydana geldiği iddia edilen olaya dayalı olarak, 4925 sayılı Kanun'un 33. maddesine göre açılan tazminat davasının, bu kapsamda değerlendirilmesinin mümkün olmadığı sonucuna ulaşılmakla; davanın 2918 sayılı Yasa'nın 110. maddesi kapsamında değerlendirilmesi ve adı geçen yasanın 110. maddesi gereğince adli yargıda görülmesi yönündeki yerel mahkeme gerekçesi yerinde görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, Danıştay Başsavcısı'nın başvurusunun kabulü ile, davalı Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı vekilinin görev itirazının, Ankara 11. Asliye Hukuk Mahkemesi'nce reddine ilişkin kararın kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç : Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Danıştay Başsavcısı'nın, BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile, davalı Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı vekilinin GÖREV İTİRAZININ REDDİNE İLİŞKİN, Ankara 11. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 10.12.2013 gün ve 2013/169 Esas sayılı KARARININ KALDIRILMASINA, 14.7.2014 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Serdar	Eyüp Sabri	Ali	Nurdane
ÖZGÜLDÜR	BAYDAR	ÇOLAK	TOPUZ

Üye	Üye	Üye
Alaittin Ali	Ayhan	Mehmet
ÖĞÜŞ	AKARSU	AKBULUT